

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 lipca 2017 roku (znak (...)–2004) Zakład Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Ł., z urzędu dokonał ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego L. K., na dzień 1 stycznia 1999 roku, zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887).

Wysokość kapitału początkowego L. K. na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 134.401,63 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.147,51 zł, okresy składkowe

w wymiarze 26 lat, 2 miesięcy i 29 dni, tj. 314 miesięcy oraz okresy nieskładkowe

w wymiarze 1 roku i 22 dni, tj. 12 miesięcy. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy ustalony w decyzji o jej przyznaniu – w wysokości 93,99 %.

Ustalony współczynnik, proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego, wyniósł dla ubezpieczonego 83,50 %.

(decyzja z dnia 12 lipca 2017 roku – k. 86 – 87 akta ZUS)

Decyzją z dnia 25 lipca 2017 roku (znak: ENPU/10/021170621) Zakład Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Ł., na podstawie art. 24a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 887), przyznał L. K. emeryturę od dnia 25 lipca 2017 roku, tj. od miesiąca

w którym wnioskodawca ukończył wiek 66 lat i 2 miesięcy. W związku z przyznaniem prawa do emerytury prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy ustało z dniem 25 lipca 2017 roku.

Wysokość obliczonej emerytury wyniosła 2.354,58 zł brutto.

(decyzja – k. 88 akta ZUS)

Pismem z dnia 31 lipca 2017 roku L. K. zwrócił się do organu rentowego

o wyjaśnienie decyzji o ponownym ustaleniu wysokości kapitału początkowego, ponieważ ustalona wysokość kapitału początkowego jest niższa i o ewentualne przeliczenie emerytury.

(pismo z dnia 31 lipca 2017 roku – k. 90 akta ZUS)

W piśmie z dnia 28 sierpnia 2017 roku organ rentowy poinformował, że decyzją

z dnia 18 lipca 2012 roku do obliczenia kapitału początkowego przyjęto błędnie ustalony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru (95,57 %), tj. w latach 1983 – 1985 uwzględniono składniki wynagrodzeń, które nie stanowiły podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (nagrody z zakładowego funduszu nagród).

Decyzją z dnia 12 lipca 2017 roku dokonano korekty wynagrodzeń i ustalono właściwy wskaźnik podstawy wymiaru (93,99 %), a tym samym prawidłową wartość kapitału początkowego.

(pismo z dnia 28 sierpnia 2017 roku – k. 91 akta ZUS)

W dniu 2 października 2017 roku L. K. złożył wniosek o ponowne obliczenie świadczenia emerytalno – rentowego.

(wniosek z dnia 2 października 2017 roku – k. 92 akta ZUS)

Decyzją z dnia 5 października 2017 roku (znak: ENPU/10/021170621) Zakład Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Ł., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 887), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 2 października 2017 roku, ponownie ustalił wysokość emerytury od 1 października 2017 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Wysokość obliczonej emerytury wyniosła 2.394,51 zł brutto.

(decyzja – k. 93 akta ZUS)

Uznając powyższe decyzje za krzywdzące L. K. złożył od nich odwołanie, w dniu 28 sierpnia 2017 roku, wskazując, że w decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynosi 93,99 % co wpłynęło na podstawę wymiaru oraz wartość kapitału początkowego. Wnioskodawca podkreślił, że w poprzednich decyzjach przyjęto wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy w wysokości 95,57 %. Odwołujący zaznaczył, że wnosi o wyjaśnienie dlaczego powyższe wskaźniki zostały zaniżone oraz wniósł o ponowne obliczenie wysokości emerytury przy przyjęciu wskaźnika wynoszącego 95,57 %.

(odwołanie – k. 2 – 3)

W odpowiedzi na odwołania z dnia 26 października 2017 roku organ rentowy wniósł o ich oddalenie, podnosząc, argumentację tożsamą jak w zaskarżonych decyzjach.

Organ rentowy w uzasadnieniu podkreślił, że w latach 1983 – 1985 pracodawca nieprawidłowo wykazał w Rp-7 nagrodę z zakładowego funduszu nagród, która nie stanowiła w tych latach podstawy wymiaru składki, zgodnie z art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 26 lutego 1982 roku o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. 7, poz. 54 ze zm.).

(odpowiedź na odwołanie – k. 10)

Postanowieniem wydanym na rozprawie z dnia 26 kwietnia 2018 roku, Sąd Okręgowy w Łodzi, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 219 k. p. c. postanowił połączyć sprawę o sygnaturze akt VIII U 2054/17 ze sprawą o sygnaturze VIII U 2053/17 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia, i prowadzić dalej obie sprawy pod sygnaturą akt VIII U 2053/17.

(postanowienie – e – protokół rozprawy z dnia 26 kwietnia 2018 roku – 00:01:42 – 00:02:22 – k. 24, płyta CD)

Na rozprawie z dnia 5 lipca 2018 roku wnioskodawca poparł odwołanie. Oświadczył, iż chciałby, aby Sąd przyjął wskaźnik kapitału początkowego z decyzji z 3 października 2006 roku, czyli 95,57 %. Podniósł, iż wszystkie kwoty wskazane w Rp – 7 są prawidłowe. Wnioskodawca wskazał, że w 1985 roku nagroda z (...) jest wyszczególniona w pozycji składkowej. Odwołujący dodał, że pamięta iż odbyło się zebranie z dyrektorem. Wskazano wtedy, że mimo iż nagrody z (...) są nieoskładkowane to i tak składki z tego tytułu są odprowadzane.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania. Podniósł, iż w niniejszym okresie 13 – tki nie stanowiły podstawy wymiaru składek. Pełnomocnik powołał się na art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 26 lutego 1982 roku o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. nr 7, poz. 54). Podniesiono również, że za 1983 rok po dodaniu kwoty nagrody z (...) otrzymuje się dopiero kwotę wskazaną w Rp – 7, natomiast w 1984 roku i w 1985 roku, nawet po dodaniu tej kwoty nadal jest ona nieprawidłowa z ostatecznym wyliczeniem. Organ rentowy przyjął w związku z tym do podstawy wymiaru wysokość wynagrodzeń z lat 1983 – 1985 bez nagród z (...), wyliczone na podstawie druku Rp – 7.

(oświadczenia stron – protokół rozprawy z dnia 5 lipca 2018 roku – k. 37)

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

L. K. urodził się (...).

(okoliczność bezsporna)

W okresie od 8 lutego 1979 roku do 31 maja 1990 roku był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w Ł.

(świadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu – k. 27 akta osobowe pracownika)

Zgodnie z treścią zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wydanym przez pracodawcę wnioskodawca otrzymał wynagrodzenie w następującej wysokości:

- w 1983 roku – 137.771 zł – wynagrodzenie zasadnicze, 10.961 zł – nagroda z zakładowego funduszu nagród, 16.920 zł – rekompensata;

- w 1984 roku – 165.658 zł – wynagrodzenie zasadnicze, 10.623 zł – nagroda z zakładowego funduszu nagród, 16.920 zł – rekompensata;

- w 1985 roku – 219.307 zł – wynagrodzenie zasadnicze, 6.164 zł – nagroda z zakładowego funduszu nagród, 11.280 zł – rekompensata.

W punkcie 5 zaświadczenia wskazano, że od wykazanych kwot wynagrodzenia i nagród zakład przekazał należną składkę dla ZUS.

(zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu – k. 12 akta ZUS)

W wyniku weryfikacji kart wynagrodzeń za okres od 1983 roku do 1985 roku z zaświadczeniem Rp-7 stwierdzono, że z podliczenia „płacy razem” wynika, że tylko za rok 1983 kwota z zaświadczenia Rp-7 pokrywa się z sumą kwot określonych jako „płaca razem” + rekompensata + nagroda z (...). Za lata 1984 oraz 1985 taka zgodność nie występuje.

Z podliczenia „płaca razem” + rekompensata + nagroda z (...) otrzymuje się niższe sumy niż uwidocznione w zaświadczeniu Rp-7.

(dokumentacja płacowa – k. 27 akta osobowe pracownika, pismo organu rentowego – k. 36)

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2018 roku, poz. 1270) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2).

Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 1 stycznia 1999 roku (ust. 3). Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12 (art. 174 ust. 1 ww. ustawy).

Jak stanowi art. 174 ust. 2 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 ww. przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Jak stanowi ust. 4 do obliczenia kapitału początkowego dla osoby mającej ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przyjmuje się, na jej wniosek, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty przyjęty w decyzji ustalającej prawo do renty po raz pierwszy lub ponownie ustalającej jej wysokość. W przypadku gdy renta została przyznana przed dniem 15 listopada 1991 roku, do ustalenia kapitału początkowego przyjmuje się wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony w wyniku rewaloryzacji, chyba że po tej dacie ponownie była ustalana jego wysokość.

Kwestię ponownego ustalania kapitału początkowego reguluje art. 175 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114.

Zgodnie zaś z art. 114 ust. 1 pkt. 1, prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy organ rentowy dokonał poprawnego ponownego obliczenia wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego, a w konsekwencji emerytury, przy uwzględnieniu przedłożonych dokumentów, tj. zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu oraz dokumentacji płacowej. Kwestią sporną było rozstrzygnięcie czy wskazane w zaświadczeniu nagrody z zakładowego funduszu nagród za lata 1983 – 1985 powinny zostać uwzględnione jako składniki wynagrodzenia stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Po analizie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy nie ulega wątpliwości, iż decyzje organu rentowego są prawidłowe, a żądania odwoławczego nie znajdują oparcia w przepisach prawa.

Przy ustalaniu, czy istnieje obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od określonych składników wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy, stosuje się przepisy obowiązujące w okresie, z którego wynagrodzenie jest uwzględnione w podstawie wymiaru. Powyższe koresponduje z zapisem § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz. U. z 1989 r. Nr 11, poz. 63 ze zm.), w myśl których, do ustalenia podstawy wymiaru dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy **nie przyjmuje się tych składników** wynagrodzenia w gotówce i w naturze z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, od których nie ma obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, a przy ustalaniu, czy istnieje obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od określonych składników wynagrodzeń, stosuje się przepisy obowiązujące w okresie, z którego wynagrodzenie jest uwzględniane w podstawie wymiaru.

Nagroda z zakładowego funduszu nagród tzw. „trzynastka” była wypłacana wnioskodawcy na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o zasadach tworzenia i podziału zakładowego funduszu nagród. W świetle art. 4 ust. 1 tej ustawy pracownik miał prawo do nagrody z zakładowego funduszu nagród, jeżeli przepracował nienagannie w jednym zakładzie pracy cały rok kalendarzowy. Tym samym świadczenie wypłacone w latach 1983 – 1985 było nagrodą, wypłacaną każdemu pracownikowi o ile spełnił warunki wskazane w niniejszym przepisie.

W 1983 roku obowiązywało rozporządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 13 grudnia 1976 roku w sprawie dostosowania niektórych przepisów o ubezpieczeniu społecznym.

Stosownie do § 1 rozporządzenia, obowiązującego do dnia 31 grudnia 1983 roku, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowiły w uspołecznionych zakładach pracy wypłaty pieniężne oraz wartości świadczeń w naturze, zaliczone do osobowego funduszu płac. Nagroda wypłacona wnioskodawcy za 1983 rok byłaby zatem uwzględniona do podstawy wymiaru renty o ile byłaby zaliczona do osobowego funduszu płac.

Osobowy fundusz płac określała uchwała Nr 158 Rady Ministrów. Zgodnie z § 4 tej uchwały składnikami funduszu płac są:

- 1) osobowy fundusz płac obejmujący m.in. wynagrodzenia pracowników pozostających w ewidencji personalnej zakładu pracy, należne ze stosunku pracy,
- 2) bezosobowy fundusz płac,
- 3) fundusz honorariów,
- 4) fundusz agencyjno-prowizyjny,
- 6) wynagrodzenia z zakładowego funduszu nagród, z czystej nadwyżki w spółdzielniach i z funduszy o podobnym charakterze.

Z treści wskazanego powyżej przepisu wynika zatem, że osobowy fundusz płac nie obejmował wynagrodzenia z zakładowego funduszu nagród czyli tzw. „trzynastek”, a zatem nie istniał obowiązek odprowadzania składek od tych świadczeń. Tym samym „trzynastka” wypłacona wnioskodawcy w 1983 roku nie może być uwzględniona do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Od 1 stycznia 1984 roku obowiązywało rozporządzenie Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 27 grudnia 1983 roku w sprawie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za pracowników uspołecznionych zakładów pracy. W świetle § 1 ust. 1 tego rozporządzenia podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za pracowników uspołecznionych zakładów pracy stanowią wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, zaliczone - w myśl przepisów o klasyfikacji wynagrodzeń w jednostkach gospodarki uspołecznionej - do wynagrodzeń osobowych.

Klasyfikację wynagrodzeń ustalała uchwała Nr 33. W świetle § 2 tej uchwały wynagrodzenia dzieliły się na:

- 1) wynagrodzenia osobowe,
- 2) wynagrodzenia bezosobowe,
- 3) honoraria,
- 4) wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne,
- 5) nagrody z zakładowego funduszu nagród,
- 6) wypłaty z zysku do podziału i z nadwyżki bilansowej w spółdzielniach,

7) rekompensaty pieniężne z tytułu wzrostu cen detalicznych.

Nagroda z zakładowego funduszu nagród wymieniona została odrębnie od wynagrodzeń osobowych, co oznacza, że nie stanowiła podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Tym samym „trzynastka” wypłacona wnioskodawcy w 1984 oraz

w 1985 roku nie może być nie stanowiła podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Nawet jeśli pracodawca odprowadził składkę od nagród wypłaconych wnioskodawcy w latach 1983 – 1985 to nie oznacza to, że świadczenia mogą być uwzględnione do podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne. Decydujące jest bowiem istnienie obowiązku odprowadzenia składki. Jeśli obowiązek taki nie istniał, to tym samym świadczenie nie może stanowić podstawy wymiaru renty.

Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 20 maja 2014 roku (III AUa 1021/13) wskazując w uzasadnieniu, że nagroda nie może zostać uwzględniona przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia, gdyż nie stanowiła składnika wynagrodzenia, który w rozumieniu przepisów o podstawie wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, obowiązujących w okresie, którego dotyczy spór, podlegał składce na ubezpieczenie społeczne i nie ma znaczenia, czy składka ta została opłacona czy też nie.

W konsekwencji, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że organ rentowy słusznie dokonał korekty wynagrodzeń i ustalił właściwy wskaźnik podstawy wymiaru (93,99 %), a tym samym prawidłową wartość kapitału początkowego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k. p. c. oddalił odwołania.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy.

K. J.